

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus VI. Quis sit Judex competens in causa natalium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

litem tollente, seu nullitatis effectum impediens, ex n. 1458.

1462. Si quæras, 1. quando Pontifex dispensans in impedimento, quo stante matrimonium nulliter contractum est, censetur prolem ante susceptam legitimare in matrimonii radice? Resp. quod tunc. 1. si dicat, ut ex tunc, vel, ut per prius matrimonium, & proles suscepta, vel suscipienda, legitima habeatur. 2. quando tale matrimonium declarat legitimum, vel approbat ut legitimum. 3. quando dispensat, ut parentes possint in matrimonio sic nulliter contracto permanere (nam sic jam aufertur valoris objeem) vel mandat de novo matrimonium contrahere, modo sciat de prole prius suscepta ex tali matrimonio. Sic Vincent. de Just. lib. 1. de dispens. matrim. c. 7. à n. 248. hoc ipso enim, quod prolem susceptam, & suscipiendam, positam tali dispensatione, legitimam pronuntiet, censetur velle illam taliter legitimare, & matrimonium in principio convalidare.

Dixi: modo sciat de prole prius suscepta ex tali matrimonio. Nam si tantum dispenset in impedimento matrimonii, est dispensatio ad contrahendum; non autem ad matrimonium antè nulliter contractum, à principio revalidandum, restitutione natalium proli prius susceptæ; cum circa omnino ignorarum non sit consensus. Sanchez. lib. 8. bñc. d. 7. n. 18.

1463. Si quæras 2. an, dum Pontifex prolem aliquam legitimat, nullam factam mentione matrimonii, eam legitimet in radice matrimonii? Resp. negativè cum Sanchez. cit. n. 21. & Molina. de Primog. lib. 3. c. 2. à n. 10. Cum enim nulla matrimonii mentio facta ponatur, legitimatio talis censetur facta per rescriptum in ordine ad eam tantum, quæ Princeps in suo foro per ejusmodi legitimatorem inducere, seu conferre intendit; jura nimirum legitimorum ad spiritualia.

Si quæras 3. an proles, in vim literarum Sacræ Pœnitentiariæ, legitimata à Confessario, detecto impedimento, saltem pro foro conscientie legitima reputetur? Negativè respondet Sanchez. l. 8. bñc. d. 34. n. 47. quia vis earum literarum extendit sese tantum ad casum illegitimitatis occultæ.

Tom. IV.

Ad extremum not. forum conscientie aliud esse Sacramentale, aliud non Sacramentale. Sacramentale est, ubi iudicium, & cognitio causæ fit per confessarium in actu Sacramentalis confessionis; ubi autem fit extra Sacramentum pœnitentiæ per ordinarium, vel delegatum, est non Sacramentale; & hoc forum est quid medium inter forum internum, & externum, ut notat Sanchez. cit. n. 29. & Rodriq. qq. Regul. tom. 1. q. 61. a. 10. & alii. Unde, quando in literis, quibus alicui committitur dispensatio faciendæ in foro conscientie, non desideratur Sacramentalis confessio; seu, ut fiat in foro Sacramentali; sufficit fieri extra Sacramentaliter; aliud esset, si diceretur in foro pœnitentiæ; hoc enim appellat forum Sacramentale; ita illi, quamvis etiam forum pœnitentiæ alii distinguant, sicut forum conscientie.

ARTICULUS VI.

Quis sit Judex competens in causa natalium?

Supponendum, quod differant quæstio emergens & incidens. Emergens est, quæ extrinsecus accedit, & nihil habet commune cum negotio principali, tantumque processum respicit, ac tendit ad eum impediendum v. g. testem admittendum, vel repellendum. Incidens est, quæ respicit merita causæ, & habuit ortum ante litem contestatam, ut exceptio transactionis, pacti, compensationis &c. Sic Pereyra in appendice Elucidarii n. 1867.

Supponendum. 2. frequenter evenit, quod hæredi petenti hereditatem opponatur vitium natalium (nimirum, quod non gaudeat jure legitimorum) eod quod sit illegitimus, & naturalis tantum, vel etiam spurius; consequenter, petenti hereditatem moveatur incidenter quæstio, de justis, vel vitiis ejus natalibus, ut removeatur à jure successione, ut habetur in c. Lator. 5. h. b.

Supponendum. 3. quæstionem alicui de vitio, vel jure natalium ex multiplici titulo moveri posse. 1. ex quæstione juris de valore matrimonii, an inter parentes ejus fuerit legitimum matrimonium? 2. ex quæstione facti, an inter eos matrimonium sit contractum? et si nullum sit

Aaa

dubium

dubium de ipsorum habilitate. His præmissis:

1466. Quæstio est, an, quando petenti hæreditatem coram Judice seculari, opponitur viciū natalium, seu illegitimitatis, Judex laicus possit de illa cognoscere, si de illa *incidenter* agatur? Resp. negativè ex *cit. c. Lator. s. b. t.* ubi nepoti petenti hæreditatem Avi, oppositâ per patruum illegitimitate (quod *parens ejus non esset ex legitimo thoro natus*) Pontifex mandavit Ecclesiasticis Judicibus delegatis, ut prius terminent quæstionem de jure vel vitione natalium, & deinde quæstionem de hæreditate remittant ad Judicem Secularem, coram quo hæreditatis causa principaliter vertebatur.

1467. Ex hoc not. 1. quod in hoc *c. causa natalium* non fuerit *principalis*, de qua coram Judice seculari agebatur; sed *solum incidenter*, nimirum objecta petenti hæreditatem, & consequenter tendens, seu respiciens meritum causæ principalis, ex jure legitimæ successione Nepoti competentis in bona Avi, quod Patruus impugnabat. Not. 2. in dato casu Judicem secularem non potuisse procedere in causa principali ante quæstionem incidentem super illegitimitate opposita; nec super ea etiam incidenter, cognoscere, sed remittendam fuisse ad Judicem Ecclesiasticum. Nam Judex secularis, nec principaliter, nec incidenter potest de illa cognoscere *c. causam. 7. b. t.* cujus textus notabilis est, & sic habet:

1468. *Causam*, quæ inter R. & F. super eo, quod Mater dicti R. dicitur, non fuisse de legitimo matrimonio nata, agitari dignoscitur, Vobis commissus terminandam. Verum quia literis nostris inferi fecimus, ut sapsato R. possessionem omnium quorum possessor exitit, quando Avus suus proficiscendi Hierosolymam iter arripuit, ante principalis causæ ingressum faceretur restitui, si eadem possessione fuisset per violentiam spoliatus: Nos attendentes, quod ad Regem pertinet, non ad Ecclesiam, de talibus possessionibus judicare; ne videamur juri Regis Anglorum detrahere, qui ipsarum judicium ad se asserit pertinere: mandamus, quatenus Regi possessionum, judicium relinquentes, de causa principali videlicet; utrum Mater prædicti R. de se-

gitimo sit matrimonio nata; plenius cognoscatis, & causam hujusmodi terminetis.

Ex hoc textu sequitur. 1. Ecclesiam non judicare de causa civili inter laicos; nec de causa temporalis dependente à causa natalium, sed reservandam esse seculari judicio, nisi sit fori mixti: vel foret causa pauperum per Secularem Judicem oppressorum, de quibus V. Barbof. in *cit. c. Causam*, à num. 2. sectis, de ipsa causa natalium.

Sequitur 2. cognitionem causæ de valore matrimonii non pertinere nisi ad Judicem Ecclesiasticum, ut patet ex textu supra relato ex *c. Causam*; cum sit causa spiritualis, de qua facere cognitionem non est Judicis secularis; sicut nec de alio, quod est annexum spirituali, ut habetur *c. quanto. 3. de Judiciis*. & concord. textus in *c. Tuam. 3. de ordine cognit.* Et ideo etiam causa juris patronatus, de jure, tamen si in se non sit aliquid spirituale, quia tamen est aliquid annexum spiritualibus, spectat ad solum Judicium Ecclesiasticum, ut expressè deciditur in *c. quanto. 3. de Judiciis*. Sic Barbof. in *cit. c. à num. 1.* citans quàm plurimos, quos inter Vivianus in *praxi juris patronat. p. 1. lib. 1. c. 1. à n. 4.*

Dices: si Judex Laicus nec incidenter potest cognoscere de spirituali, quod est annexum temporalis, de quo agitur principaliter coram Judice seculari; nec Judex Ecclesiasticus incidenter poterit cognoscere de temporalis, quod est annexum spirituali, de quo principaliter agitur coram Judice Ecclesiastico; ergo ubi principaliter coram illo agitur de valore matrimonii, ex quo Titia nata est, cui incidenter moveretur quæstio super hæreditaria successione, vel alio jure temporalis, nec incidenter poterit super hac pronuntiare Resp. N. conseq. Clarum enim discrimen est; quia seculares sunt capaces juris & jurisdictionis tantum temporalis; Ecclesiastici autem sunt capaces juris spiritualis, & temporalis, ut est omnibus manifestum. Dixi n. 1469. si quæstio incidenter sit super valore matrimonii. Nam, cum hæc quæstio juris, super valore matrimonii sit de matrimonio, quod est quid spirituale (utpote Sacramentum) in ea Judex Laicus nequit esse Judex competens; cum materia spiritualis, præsertim Sacramenti,

perlinere non possit ad forum seculare, ut constat ex Titulo de foro competente; secus est, si *questio* esset *soli facti*, an inter parentes ejus contractum sit matrimonium.

Dices: Lis mota super *questione status*, incidens in petitionem hereditatis apud Judicem secularem, apud eundem Judicem deciditur; ergo lis mota super *questione legitimitatis*, incidens in petitionem hereditatis apud Judicem Secularem, apud eundem Judicem deciditur; ergo non est opus suspendere *questionem* principalem super hereditate, donec incidens super legitimitate decidatur à Judice Ecclesiastico? Ant. patet, quia *questio status* non est causa spiritualis, & Ecclesiastica, sed civilis: prima conseq. etiam constat; quia ratio legitimitatis facit statum legitimi, sicut illegitimi ratio illegitimitatis vel spurietatis. Resp. antecedens verum esse, si lis moveatur super *questione status præcisè*, v. g. *an quis istorum sit filius*, an, *seruus &c.* secus, si super *questione status qualificati*, pendens à qualitate annexa spirituali; hinc N. conseq. Nam *ratio legitimitatis* non appellat rationem status præcisè, *an quis sit filius?* sed rationem status *qualificati*, an quis sit filius legitimus? & hæc ratio status *qualificati legitimitate*, non est causa civilis, sed annexivè spiritualis, cum pendeat à matrimonii valore, quæ *questio* subest soli Ecclesiastico Judici.

Dices 2. quomodo Judex Ecclesiasticus de hereditate, & per subsequens de re temporalis cognoscet? cum in præsentis casus & similibus debeat cognoscere de legitimitate, & decisâ hæc causâ præjudiciali, causam successione remittente ad Judicem secularem per *c. 3. de ord. cognit. & c. causam. 7. b. t.* ubi Pontifex delegatis à se duobus Episcopis expressè mandat, ut causâ super legitimitate cognita, *possessionum judicium relinquentes, ut pote causa principali; de legitimitate plenius cognoscant, & terminent, causam reddens: quia ad Regem pertinet, non ad Ecclesiam, de talibus possessionibus judicare.* Varias huic capitulo solutiones adhibent Authores; sed discrimen faciendum est inter unum, & alterum casum. Nam aliud est, cum *primò* de successione agitur; & inter eum, in quo *secundario*, quia de

legitimatione principaliter agitur, quòd ejus occasione filius in successione inquietetur tanquam illegitimus: in primo casu, cum *primò* de successione agitur apud Judicem secularem, & legitimitatis *questio* solum incidenter, quia præjudicialis est, terminari prius hæc debet, & hereditatis, seu successione *questio* mitti ad Judicem secularem; & hoc intendit *c. causam.* in secundo autem casu, ubi *primò* movetur *questio legitimitatis* apud Judicem Ecclesiasticum, pronuntiando filium legitimum, simul declarat, ipsum ratione illegitimitatis non posse inquietari in successione. Et hoc sensu *incidenter pronuntiat* super temporalis, nimirum successione hereditaria, quo modo procedunt textus in *c. cum inter. 2. & c. Perlatum 8. b. t.* ita Gonzalez in *c. 1. eod. n. 2.*

Ex hoc colliges, quòd Papa non possit directè pronuntiare super causa temporalis, alicui coram Judice Laico *primò* intentata, etiam si incidat *questio* pertinet ad forum Ecclesiasticum, prius ibi terminanda, ut constat ex *c. causam. 7. b. t.* secus autem *indirectè*, decidendo *questionem* incidentem, super legitimitate. Nam decidendo legitimum, virtualiter, seu consequenter saltem, dicit, causam illegitimitatis objectam, nullam esse. Non definit tamen eam formaliter, & directè, sed remittit ad Judicem secularem, ut dictum est. Ex hac ratione, etiam *indirectè* potest omnes Christianos, laborantes maculâ illegitimitatis spurie, *ex matrimonio, Jure Canonum, irrito*, habilitare ad successiones in temporalibus, licet ei tanquam domino seculari subjecti non sint, *dispensando* nimirum *in radice matrimonii*. Cum enim leges humanæ ejusmodi spurios inhabilitent solum *ex suppositione*, quòd nati sint ex matrimonio irrito; sublato impedimento illud irritante, cessat earum legum dispositio: ac Pontifex ejusmodi impedimenta juris humani æquè potest tollere, ac inducere; ergo *indirectè* tales potest ad ea habilitare, quæ cæteròquin ex dispositione illarum legum illis auferuntur.

Colliges 2. quando causa legitimitatis incidens *pendet* apud Judicem Ecclesiasticum, manere suspensum *judicium* super causa hereditatis ante motâ coram Judice seculari, ut per se patet; cum

hæc pendeat à quæstione legitimitatis: si autem causa legitimitatis primò intentetur apud Judicem Ecclesiasticum, non potest eâ pendente moveri causa hæreditatis apud Judicem secularem, ut patet ex c. Tua. 3. de ord. cognit. ubi causâ legitimitatis, quæ fuit mota Regina Cypri pendente, apud Papam prius intimatâ, quæstio successione impugnari non debebat à Rege Galliæ, qui eam excludere volebat titulo illegitimitatis, donec illa prior terminaretur.

1475. Difficultas adhuc est ex c. Lator, quo jure nepos, petens hæreditatem avi, Patruo impugnante legitimitatem parentis ejus, & asserente, fuisse tantùm naturalem, potuerit jus successione in bona avitica postulare? Resp. quòd dupliciter; primò, si ostendit, secutum fuisse legitimum matrimonium inter avum, & aviam vivo parente suo, ut colligi potest ex dictis; vel etiam si natalibus restitutus est, aut jura legitimorum in eum inducta sunt, etiam eo jam defuncto, ut dictum est supr. si enim probavit primum, habuit jus successione jure repræsentationis; si secundum, jure legitimationis per dicta superius. Accedit, quòd fortasse potuerit ostendere, Patrem verè fuisse legitimum, quâ verò via processerit? textus non exprimit. V. artic. seq.

ARTICULUS VII.

De probatione legitimorum naturalium?

1476. Tria hoc titulo capitula tractant hanc quæstionem; cum ex multis capitibus, in petitione hæreditatis, allegans titulum filii, à cæteris impugnari possit; hinc quæstio est. 1. an rectè probetur filiatione ex eo, quòd quis fuerit nutritus in domo alicujus? Resp. negativè ex c. Transmissæ, 3. h. t. Frequenter enim fit, aliquos, qui nullo modo sunt filii, causâ pietatis, vel ex alio capite, nutriri, ac educari. Casus iste ab Archi-Episcopo Rothomagensi propositus fuit Alexandro III. eidem sic rescribenti: Transmissæ nobis tuæ litteræ continebant, quòd, cum N. usque ad juventutem quemdam nutritivisset, Uxore sua M. tunc non desponsatâ sibi cohabitante, postmodum ipsam legitimè desponsavit, & filios sustulit ex eadem: qui-

bus paternam hæreditatem petentibus, prædictus juvenis contradicit, gerens se filium, & hæredem, quamvis à vicinia, quæ ipsum filium eorum esse credebatur, spurius diceretur: prædicti verò N. & Uxor ejus præfatum juvenem, spurium suum, aut legitimum filium esse, negabant, sed dicebant, quòd eum pietatis intuitu nutritivissent. Cum autem quæstio coram te mota esset, & prædictus juvenis pro eo, quòd juri stare nolebat, vinculo sit excommunicationis adstrictus: Consul. tuæ respondemus, quòd in tali casu standum est verbo viri & mulieris: nisi certis indicis, & testibus, tibi constiterit esse filium, juvenem memoratum.

Ex hoc textu not. 1. filiationem alius cujus non rectè probari ex præmissis titulo, licet etiam fama vicinæ idem promulget, si parentes, à quibus nutritus, & educatus est (secluso dolo, aut certis indicis, & testibus in contrarium) negent esse filium ullo modo, prout deciditur in dict. c. 3. ibi: in hoc casu standum verbo viri & mulieris, nisi certis indicis, & testibus constiterit, dictum juvenem esse filium eorum.

Not. 2. quando parentes negant, alium quem esse filium suum (nisi certa indicia, vel testes sint in contrarium) illis credendum esse, non obstante famâ in contrarium; habetur ex cit. c. 3. ubi contra juvenem (qui allegabat se filium accedente fama vicinæ) judicatum fuit ex negativa parentum assertione. Et quamvis ad probandam filiationem multùm faciat fama vicinæ, ut notat Barbof. in cit. c. 3. n. 2. ex ea tamen, etiam accedente altero, quòd in talium domo nutritus, & educatus sit, adhuc non plenè probatur, parentibus contrarium consentibus.

Quæstio est 2. an verè probetur filiatione, ex confessione & nominatione parentum? respondet Barbof. cit. n. 4. quòd sic, si accedant alia indicia confessioni, & nominationi parentum propter se facta; sed difficultas est, quando censerit possit confessio parentum propter se facta? fieri enim potest, aliquem nominari à parentibus filium ex aliis capitibus, quàm impulsu paterni affectus. Videtur dicendum, non posse præsumi, alio sine fieri (cum nullus affectus vincat paternum. L. 7. C. de Curat. Furiosi) nisi expressè probetur.